

Bonhaj Bóh!

Cíklo 28.
15. julijsa

Létnik 4.
1894.

Serbiske njeđželske Ľopjenka.

Wudawaju šo kózdu šobotu w Ssmolerjez knihicžischčerčni w Budyschinje a šu tam dostacž sa schtvrtołetnu pschedoplatu 40 np.

8. njeđžela po švi. Trojiz.

Mat. 7, 15—23. Psched sjebanjom falschnych profetow warnuje tón luby sbóžnik w šwiatym scženju. My ſmy ſwucženi, pſchi tých ſamych na druhich czlowiekow myſlacz. Ssmý hižo ras wopomnili, so móžemy ſami tajz̄ falschni profetojo fa naš býež? So šo ſami ſjebamy, wudawajo, so mamy plody a nimamy žanyc? Na jich plodach dýrbieže jich pósnacž, praji tón Knjeg. Na plodach teho Ducha dýrbi šo pósnacž, hacž ſmy wérni wucžobniz̄ teho Knjesa abo jeno falschni profetojo, kíž ſo ſami ſjebara. Tole ſjebanje je jara cženke, ſedži žaložnje twjerdze a woſmje kónz se strachom. To drje Knjeg Jezuš njeſakasa, so woni jeho Knjesa mjenuja. Tónle Knjeg njeje niždy žaneho czlowjeka, tež niž Pilatuša knjesa mjenował. Won ſakasa, druhého czlowjeka w nastupanju ſbóžnosče miſchtra abo knjesa mjenowacž a žada to ſa ſebje w majestetiskej pokornoſći. Hdyž jeno w njehaúbicžnym, njewužitnym wuziwanju abo pſchi kharty hracžu „Jesušo“ woſasch, Jezuša njemóžesč woprawdze knjesa a twojego knjesa a knjesa njebjesskeho kraleſtwia mjenowacž — a to njemóže ničton khiba pſches ſhwjateho Ducha — dha ſluschesch k tym, kíž Jezuša njepósnaja, kótrychž won po tajkim tež njemóže pósnacž ſa tých ſwojich, kótrychž dýrbi won k lěwizy ſtajicž a do wěczneho wohnja czižnycž, kaž je won to po pišmje prjedy pſchipowjedał. Dow njeſteji: Budža wſchitz, kíž ſe mni praja: Knjeg, Knjeg, niž do Božeho kraleſtwia pſchińč. Dow njeſteji. Budže jich wjele niž ſe mni praciež: Knjeg, Knjeg, a tola do Božeho kraleſtwia pſchińč. Dow ſteji jeno: Je tých, kíž ſe mni praja:

Knjeg, Knjeg — a tola njebudža ſbóžni — a tých je jara wjele. Tajz̄ ſo wſchak ſami ſjebara a tole ſamoſjebanje je jara cženke.

Won ſo na to ſpuschežeja, ſo woni Chrystuſha ſertom wuſnaja, woni ſo ſpuschežeja na to, ſo ſu ſo k Božej ſlužbje, k ſpovjedži džerželi, ſo ſu jako prédarjo kſchecžijansz̄ prédowali, kſchecžijanske knihi pižali, ſa wſchelake kſchecžijanske ſlutki, woſebje ſa roſſchérjenje evangelija bjes vóhanami ſo starali — a ſo ſami ſjebaru. Wſcho to móže jedyn cžinicž, kótremuž tola pobrachuje na jenym, ſchtož je nuſne, mjenujz̄, wolu cžinicž njebjekho Wótza. A wſchitke ſamowuſwolene ſlutki a wſcha ſamowuſwolena Boža ſlužba a wſchitke ſamowuſwolene wopory, pſchi kótrychž pobrachuje požluſhnoſcz, ponížnoſcz, ſamosaprěwanje, wopor ſamſneje wole, pſchi kótrychž czlowjek njeđawa ſwojemu Bohu ſwoju wutrobu, njecžinja ſbóžneho. Kajke cženke ſjebanje ſamſneje wutroby!

A kaf wonie twjerdze ſedži!

Tajki kſchecžijan wumrje ſnanou ſ wuſnacžom, ſ cželom a ſ krmju Chrystuſhowej na hubomaj. Wſchitkón ſwět khvali jeho ſbóžneho a jeho duscha njeje w mérje Božim, njeje tam, hdjež je Chrystuſ a jeho wěczna ſbóžnoſcz. Won pſchińdze do towarſtwia bohateho muža a jeho pječ bratrow, ale tež tam njewobrocži ſo won wot ſwojeho bluda. Tež bohaty muž wſchak ſwadži ſo híſchče ſ wótzem Abrahamom a wě jo lěpje hacž tón. Wbohi ſamosjebar ma helu ſa někajki woheň wucžiſčenja a nadžija ſo dobreho kónza. Cžaž minje ſo, poſledni džen pſchińdze, njebježa a ſemja kſchecžejka kaž wóſt, trubele klinča, rowy rža, morwi

stanu, ludowe czrjodny stupja psich budnikow tron. Bjes nimi tez wbohi zamosjebar. A w wobliczu czlowiekow a jandzelow dzerzi won — abo wjele skerje dzerza woni — pschetoż je jich wjele — swoje skutki prjodk, swoje w Jesużowym mjenje dokonjane skutki: „Knieże, Knieże, njejšmy w twoim mjenje weschczili? njejšmy w twoim mjenje czertow won honili? njejšmy w twoim mjenje wjele skutkov czinili?” Njeje werno? czeńke, żaloźnie twierdze bedzaze zamosjebanie. Nětak wosmje won konz se strachom. Ton Knes jim praji: „Ja wasz nihdy njejšym sesnal; dzicze prjecz wote mnie wschitz, wy słostnizy.”

Nihdy sesnal — pschi wszech skutkach w Jesużowym mjenje — wotpołasani pschi wschem sdaczym wusnaczu — słostnizy mjenowani — pschi wulkich dobrych skutkach a džiwach.

Móze-li bo tym tak hicż, kiz bo i Jesużej dzerza, schto budze i tych, kiz s zyla wo njego njerodza, kiz jeho hidža! O chyli woni tola sapoczeż bo praschecz: Schto je Jesuż? kaf budu sbóžny? Wy pak, kiz wy macze to swoje a wuziwacze hnadle średki a pschinjeżecze wopory sa Boże kralestwo na semju, spytajcze bo, hacż je wasche kschesčijanstwo prawe, wascha nadžija węcznego žiwjenja žane zamosjebanie. To by żaloźne bylo, hdz by bjes wami wjele bylo, kiz bych bo wo swoju sbóžnosć sjebali! Hamien.

Jesuż a czlowjekojo.

IX.

Hladanje khorych w Jesużowym duchu a po jeho mykli.

(Połraczowanje.)

3. Schto mam my na khorych czinicz?

Kaf steji něko, bo prashamy, i nashei pschisłuschnoscju napsheczo khorym? Hdż ja „my” praju, myklu zebi na tych, kiz chzedża Khrystużowi wuczobnizy bycż. — Kelko skladnosće i pomhanju a skuzenju w tym nastupanju je, bo halle dopokasacz njetrjeba. Szwet je wulka khorownja, a my wschitzym kym kaž mręazy. Tak tez je ledy khorecze, kotaż na tebe pschinicz nemoħla. Ja bo i najmjenšha kóždy krócz, hdż i khorożu pschistupju, prasham: „Kaf by tebi bylo, hdz by sa krótki czas runje tak czerpicz dyrbiat?”

Dwelowaze bycż njemóże, so dyrbimy jako Jesużowi wuczobnizy posłiczeniu skladnosć wuzicż, a khorym po naszych mozach pomhacż. Jeli so won to i wobkebitym słowom njewupraji, by tola napominanie i hladaniu khorych w pscheco wospjetowanym namolwienju leżalo, bo bjes z obu lubowacż, zebi bjes z obu nohi mycż, i bliższych tak wobkhadzecż, kaž zebi żadamy, bo by won i nami wobkhadzował. Ale won je tez hiszceze wobebje wuprajit, so dyrbimy bo na khorych kmilicż. Ja jenoż dopomnju na to słowo, kotaż budze jako zweta budnik — kaž je nam prjedysjewi, ręczecż, to słowo: „Ja zym khory byl a wy scze fe mni hladali.” S tym wuprajit, kajż dyrbia czi bycż, kotsiz kmiedż do kralestwa „teho Wotza” fastupicż, hdż budze napshecziwne: „Ja zym khory byl a wy njeſcze fe mni pohladali”, i pschiczinu, so budza sacziskeni.

Tuta ręcz je bo tez i njewuhaſnjenym pišmikami do wutrobow wschitkich wuczobnikow Khrystużowych sapišala. Swérne hladanje khorych běliche wot spoczatka snamjo kschesčijanskej woħady. A woprawdze, na tym poli je luboſez swoje najkražnishe dobycza zwycięzila. Snano bo nihdże druhdże pschemenje, kotaż je evangeli do zweta pschinjeż, tak jaſnje njepokasuje kaž tu. Khori a hubjeni, kothycz mějaħu hacż do teho czaşa sa wobkebitich hręshnikow a wot Boha wopushczenych, — woni buħu psches Khrystużowego ducha sa wobebje potrjebnych bōjskeje luboſez wobħladani. So jim w luboſez pschiblizież, běliche najrjeńscha Boża klužba. Khorych hladacz a pschi tym žiwjenje wostajicż, plaežesche a placzi ja Bohu spodobny skut. Husto dość, w czażu mora a druhich czežkich khorecżow, bo pola wjele spodžiwnie sahorjenje počasa, na to waschnje swoje žiwjenje woprowacż.

Duż połasuje nam tak mjenowany kschesčijanski zwet wobras, na kothż zebi w prjedawskich czaħħach nictó mykli njeby. „Kschesčijanski zwet” je bjes dwela bôle zwetny hacż njeħschesčijanski; tola je zyle druhi zwet kaž żadyn druhi, na psch. muħamedanski. Psches predowanje ewangelija je sačucze kmilnosće do wutrobow kschesčijanskich ludow bo saħċexepito, kotaż ma w hladanju khorych zwói wuloton wuras. Trjeba njeje, to dopokasacz. My to wohladam, hdżekuli pschindżem. Hojernje wschudżom, wulke a krafne kaž hrody. Wobebite wulke wustawy sa blepħi, hlucho-nemych atd. Wschelake farjadawanje sa khorowate dzieczi; schto möħl je wschitke mjenowacż! We wschitkich kschesčijanskich żirkwach masiħ swiaski bratrow a żotrow i hladanju khorych — i krótka, krafne wopokasma kmilnosće! A schto njeby sa to rad woprowa? Wola naš bo w pschistojnym towarzystwie żadyn połasacz njemóże, kiz czopkeje wutroby sa khorych nima; a jeli so jeje nima, dyrbi tola tak czinicż, kaž by ju mēl. Duż je lohka węz, sa khorych kmilnosć namakacż a średki hromadzicż.

To je swjeħelaze, ale klinċi też kust farisejż. Ja zlyżhu hloħ teho sbōžnika: „Ja zym khory byl a wy scze fe mni hladali.” To je po sdaczu tola neschto druhe, hacż hdżż schto do mōschnej pomaħnje a neschto da sa diakonizy, sa pōħlanje khudnych khorych dzieczi do mōrskich kupjelow atd. Szłowo teho sbōžnika, hdżż prawje roshyju, bo na wobobu żamnu poczahuje; ty a ja, moi dyrbimoj khorych wophtowacż, niz jid neschto abo někohu pōħlacz, ale naš żamnych jid pōħlacz.

Pschedżiwo temu bo wjele prajicż da: „Schtoż ma rosom, tón khorych mało a jeno na krótki czas wophtuje”, sławni bayerski lekar praji. Wjele czitarjow to słowo lohko roshyju. Čeho dla won to praji, je jaſnne. Pschedż hdżż džensħniżchi dżen do nowin wohladach, czitasch, kaf khorecze wschudżom woħolo lētaj, wobebje w komorkach, hdżż khori leżja.

A hdz by też tak bylo, bo tola lekar kam po tym njeħadżerzuje, so by żam khorych jenoż na krótki czas a porędko wophtowa. Won też njepraji, so zebi rosem diakonizow a druhich hladarjow khorych żada, so bych khorych jenoż porędko a na krótki czas wophtowali. Też macz dyrbi pschi wschem swojim rosoju pschi khorożu swojego dżescza wutracż, żona pschi swojim mužu a na wopak. Skócnjenje bo też wot duschowpastyrja żada, so khorych rad wophtuje a i čaħznikom w ruži njeħastupi.

Mi bo wotmolwi: „Tuczi wschitzym maja to powołanie, khorych hladacz. Schtoż pak twoje powołanie njeje, do teho bo njeħtaż!” Derje; po tajkim wot powołania wotwiżuje. Ale schto rēka powołanie? Mjeħseħ tamny pschedż, tamny nět po zlym zwęcze czesczeni Samaritħi, powołanie, na żmireż sranjenemu czlowjeku w tamnej straschniej krajinje fridż městow Jerusalema a Jericho klužicż? Njemjeħseħe wjele bôle powołanie zwęcze pschedżtwo wobstaracż, i teje straschnie krajiny kħwatacż, so njeby żam rubjeżnikam do rukom padnyi, a bo swojej lubej kwojbie idżerjecż —? Nět wotmolwi kóždy krucze „Né”. — Tak daloko żmij tola w kschesčijanskim zwęcze pschisħli.

Po tajkim powołanie njeje jenoż tam, hdżż ma schto uniformu woblecżenu, — nē, nusa czini wschudżom powołanie sa teho, kiz móże někak pomhacż. Pschisłuschnoscż lubowacż my wschitzym mam. Khori pak fu bjes dwela runje tak nusu czerpiąż, kaž luboſez potrjebni czlowjekojo.

Njeħħi mi nictó wopak njerohyju! Ja na żane waschnje zebi njemyklu, so dyrbi kóždżicżli kschesčijan i někakemu khoremu, wotkym zlym, běżecż. — Psched tym chyli Bóh tón Knes lubi khorych salħowacż! Nē, prēnje praschenje je, kaž bo roshyju, hacż masiħ czerpiżazu też neschto pschinjescż, hacż jemu i twojim wopptom woprawdże derje czinicż? Skócnjenje khoreho na natħażu khorecż czerpiżazu, hdżż je won na kóžde waschnje derje fastaren y a po tebi żadanja nima, wophtacż by sħrobolenje bylo.

Ale węrcze mi jeno, lubi czitarjo, jara wjele khorych je, kiz fu jara wopushczeni, — khori, kiz zebi po towarzystwie czlowjeka żada, kiz by bo i czopkej wutrobu sa nich staral. Wobebje, hdżż bywa khorecż pomalle swiadnenje a bo psches lēta a lētdeħżejki czeħħnej, — ach kaf żamotni a wopushczeni bywaja czi dleje czi bôle tajżi khori! Woprawdze, tu ma bo hiszceze wjele stacż. A tu dyrbi rēka: „Luboſez Khrystużowa naš i temu pschihnużi.” Ja njeħħam sakon wudacż; ale mi bo sda, kóždy strowy kschesčijan möħl i najmjenšha jeneħo khoreho mēcz, kotreñż swoju luboſez pschisħobrociż.

Won smieje bo żam pödla derje. Won njeħmije jenoż wjeħħebah wéstoscż, so je se żwojim sbōžnikom psches jene; nē, won

też pschi khorolożu wobšboży khumscit dżakowanja natułknie, dale żorlo wscheje radoscze, zdobny khumscit kamosaprećza. A pożleńscie kamo tehdz, haj wožebje tehdz, hdz je khor nijedżakowny. — Teho dla je moja myśl, so dyrbja bo dżeczi sahe t temu dżerzecz, swojich khorich towarzchow wophtowacż a swieželecż, hdz runje na natykaze khoroscze khore njeſſu.

(Pokraczowanje.)

Wjerbowe mizki.

Wjerbowe mizki saho kichęjachu, taž tehdom, hdz Lenka preni krócz Korlu Muczinka wohlada. Won by na huſlach hrał, a hdz by wona w nozy poſdje domoj schla, by Korla stajnje pschi njej był; won wóczko sa druhe holzy měl njeby a liſčego by jej prajil, so žana druga njeje taž wona. A Lenka by jemu wériła a mizki, kiz by jej wot wjerby wotresał, by ſebi do hornczka stajla a wſchednje wodu pschiliwała, prjedy hacż by do dżela schla. A temu by pschezo khwile namakala, hdz by tež tak nufne bylo, so khwile měla njeby w bibliji c̄itacz, kotrūž běſche jej macz dala. A wona běſche jej tola klužila: „Ja budu w bibliji c̄itacz, macz, kózde ranje — zyle wěſcze!“

Mizki bychu hiſhcze w Lenzynym hornczku tczale, hdz bychu taž hołe pruth były, a hdz dołho hido rjensche róże w sahrodzy psched kheju kczęjachu. Burowka, pola kotrejż klužesche, bo ſmějesche, jako junfrócz do Lenzynieje komorki pschiindże. Wona běſche tež junfrócz młoda była a wjedžesche, ſchto to rěkaſche, ale jejny bur běſche wſchak hinaschi był hacż Korla s huſlemi.

„Cžiſu njerjad prjecz, Lenka!“ wona khotnje praji, „a nje- pomyſl ſebi wjazy na teho c̄lowjeka; tebie je ſchoda ja tajkeho lohkeho c̄lowjeka, kiz po ſwěcze wokoło cžaha a niejo nima.“

Lenka njeſpožluchasche, ale wona wſcho staroſciwje do kichiny ſhowa a jako Korla saho pschiindże, běſche naſyma a żolte liscze pomalu se ſchomow padasche.

„Něk ſu bóřsh reje na domkhowanku, a potom dyrbni naſch kwasz bycz!“ praji Korla.

Macz njeſbesche wo teho pschichodnego ſyna rodžila, kiz niczo njemějesche, khiba ſwoje huſle a rjane wobliczo a jako běſche wero- wanski dženii pschischol, běchu maczerné ſyly do Lenzynoweho nje- wjesczinskeho wěnza kapale. Wona běſche ſlaba žona, Lenka pak mějesche twjerdu hlowu a horzu wutrobu.

„Bóh budż ſ tobu! Bóh budż ſ tobu!“ běſche maczerné ſłowo pschi dželenju bylo. Duž běſche tež Lenka cžejko ſdychnyla. Korla pak běſche s klobukom krawo wołał: „Bozemje, macz, Bozemje!“

Jako Lenka dženža tak na ławzy ſedžesche, dyrbiesche ſebi na to wſchitko pomyſlicz. „Wjerbowe mizki“, wſchitkim nimokhodžozym pschiliwała, ale woni na nju njeſekdžbujo nimo khwatachu. Dženža jej hiſhcze nictó niczo wotkupił njebe, a tola žanhch pjenjes wjazy domach njebe.

„Wjerbowe mizki!“ Ach to tak ſrudnje klinčesche. Mała Hanka, kiz pschi njei ſedžesche, tola dženža tak jara kaſchlowasche a pschezo žałoscžesche: „Mi je ſyma, macz, ach, mi je ſyma. Wona to džeczo twjerdże ſ uutrobje kłoczesche — jej dže njeſbesche niczo hacż to džeczatko wostało. Korla běſche wot njeje prjecz — někto hido dwě ſecze.“

* * *

„Wjerbowe mizki!“ ſawoła Lenka. Ach, won ſebi ſznamo wjazy na tamne wjerbowe mizki njemyſlesche, kiz běſche něhdz Lenzu ſchczępał. Wczera hakle, jako běſche Lenka ſwoju njeđelsku ſuknju donjeſla, so bychu jej něchtó kroſklow na nju požczili, běſche je ſ kichinje won ſmietala. Źej běſche cžejko wokoło wutroby.

„Macz, pójce dom!“ ſcheptaſche džeczo, „ja chzu ſpacz — a jějcz chzu — macz pójce dom!“

„Wjerbowe mizki!“ wołaſche Lenka a hluhoke bolenje ležesche w tym ſyńku, ſo knjeni, kotrąž nimo džesche, wokomik požluchasche; wona po ſdaczu mōſcheni phtasche, ale potom ſo dopomni, ſo ma jara nufne a dale khwatasche. Wona ſo drje ſaczerwjeni; ſi ſejneju pscheczelneju wocžow běſche ſobuželnivocz pōſnacż a wona ſo hiſhcze junfrócz ſa kħudej žonu a khorum džeczom wohlada.

„Macz!“, praji Hanka, „cžeho dla nictó njeſkupuje? Cžeho dla dyrbimoj jowle ſedžecz a ſymu mręcz a nimamoj, ſchtož trjebamoj? Cžeho dla hraſkacz njeſmōžu, taž te male džeczi tam?“

Cžeho dla na dobo Lenje jeje džeczatſtwo psched wocžomaj ſtejſeſche, ſak běſche ſo domach měla? — Cžople kħadle, ſo kürjoze běrny atd. Macz by horz ſ mlókom ſ hródże pschinjeſla a wona by ſebi ſ malej kiczkę czerpała. Macz by ſo pódla ſmiala a jej hubku dała.

„Wjerbowe mizki!“ ſawoła Lenka. Wocži běſtej jej mokrej. Delsach w kichini ležachu ſwiate knihe, werowanſka biblija. Korla to cžerpił njebeſche, ſo by w njej cžitaka a wona ſama po prawym ſadanje měla njebe; wona běſche knihu do papjeru ſawaliła, dokelž běſche tak rjenje ſwjasana — ale někto dyrbiesche ſebi na nju myſlicz a „Schtož pod pschitryczom teho najwyſchſcheho ſedži a pod kħlodkom teho najmózniſcheho pschebhywa“ — ſej na dobo psches wutrobu klinčesche. Nē, nē! wona běſche cželnyla ſ jeho pschitrycz — tehdom, wot teho dnja, hdz huſle ſaſlyſcha a na rejwanskiej ſubi Korlu Muczinka wohlada.

„Schto mały kichiz placi?“ Lenka ſo naſtróži. Žónska w žarowanskiej drascze psched njei ſtejſeſche. —

„Poſta nowych, luba knjeni!“

Mjelczo ſebi knjeni mōſcheni wucžeje, ale jejnej wocži na džeczom wotpočowaschtej. „To džeczo ſo mi khore ſda“, praji wona. Hanka wóczka wocžini.

„Ja chzu domoj“, praji wona.

„Tak mój ſank tež praji“, knjeni dale powjedasche, taž by ſama ſebi powjedala, „ale won mýſlesche ſebi na druhu domiſnu tam horkach, hdzjež ſu jandželjo. Snajesch ty ju tež, moje džeczo?“ Hanka ſ hlowu tſchaſſe: „Mjeſnaju!“

„Hlaj, wo njei dyrbti tebi twoja macz powjedacż, a ty dyrbischi teho ſbóžnika proſyčz, ſo tebi rjany wótzny kraj namakacż da.“

Knjeni běſche wotefchla a Lejna mějesche dwě hriwnje w ruži.

„Schto je to macz, ſchto knjeni praji?“

„Poſta domoj, Hanka, pój, moje džeczo, ja chzu tebi prajicż. hdz ſmój domoj, ja chzu ſphtacż, hacż móžu hiſhcze wſchitko tak powjedacż, taž — ſzym to jako džeczo klyſchala“, a Lenka džeczo ſa ruku wsa. Mjelczo ſtupaſchtej psches haſy.

„Schtož pod pschitryczom teho najwyſchſcheho ſedži a pod kħlodkom teho wſchēhomozneho pschebhywa“. — O, ty starý ſyńko ſe ſbóžneho cžaſa! Placż jeno, ty wboha, wopuszczena a ſa-bludžena Lejna!

Pschi woknje malej komorki pod tſechu ſedžesche Hanka a hlaſasche na haſu wot deſchęjka macjanu. Wona běſche proſyła: „Macz, wſwi mie ſobu!“ ale macz běſche ſ hlowu tſchaſſa. „Wonach je ſymne a mokre a ty ſy khora.“

„Haj, khora běſche Hanka, ale runje, dokelž dyrbiesche tak kaſchlowacż a dokelž ju na wutrobje tak bolesche, njeħasche ſama bycz. Jako běſche macz prjecz ſchla, běſche ſapocžala plakacż a macz běſche ſo hiſhcze junfrócz ſawrōczila a ju wokoschala.

„Mjeplacż, Hanka, luba, ja ſaſo pschiindżu, taž kħetſſe ſamožu, a Bóh je pola tebie, a twoj ſbóžnik ma cže lubo!“

Lejna ſo ſama ſwojich ſłowow naſtróži, wone běchu jej ſe rta pschisħle, ſo njeſekdžesche ſak. Hdz ſebi ſe ſwojim džeczom wjecżor prjedy preni krócz wo Knjezu Jeſuſu powjedala a ſ nim ſo modliła, dyrbiesche ſebi pschezo na macz myſlicz a taž běſche jej ta junfrócz ruži na hlowu poſožila a prajila: „Jeſuſ ma tebie lubo, Lenka!“ Lejna ſebi dołho roſmyſliła njebe, hacż mějesche ju Jeſuſ lubo abo niz. Źej běſche kħwilu jenož wajne bylo, ſo ju Korla Muczinka lubowasche, a potom běſche ſebi jenož roſpominala a ſo rudžila, ſak je tola žałosnje, hdz muž žonu a džeczo wopusčeži a ſ huſlemi psches ſwēt cžehnje a ſo nje-prascha, hacż žona a džeczo hlowu wumrjetej. Pschi tym bu ſu wutroba pschezo ſrudniſha a ſtyskiſha.

„Jeſuſ ma cže lubo, Lenka!“ — ſaſo jej we wuſhomaj klinčesche, ale macz běſche dže wumrjela, a ſbože běſche morwe a wona Lejna Muczinka ſama ſtejſeſche ſo bole lijesche.

„Knjeze, Jeſu, mēj tola moje džeczo lubo! — Ach Božo, proſyčz ſzym drje zyle ſabyla — ale moje džeczo je khore a ſame, a wone plakasche, jako dyrbjach wotencż, — ach hdz by Hanka wjedžala, ſo ſy ty pola njeje — a — maſh ju lubo! Hamjen!“

Jako Lejna ſ wjecžora domoj džesche, běſche mokra, sprózna a hłodna. Wona běſche mało róžow roſpachedała, ale wona mōſcheni tola něchtó kħoſeja ſobu pschinjeſz. Cžim bliże ſ ſwojemu bydlenju pschiindże, cžim bóle kħwatasche. Jako wo durje klapasche a ſaſlyſha, ſak Hanka psches iſtwwu ſ durjam běſche jej wocžinicż, wona ſabu, ſo je mokra, sprózna a hłodna.

„Macz!“, ſawoła Hanka, prjedy hacż běſche macz do iſtwwy nuti, „ja ſzym wopht měla. Knjeni tu běſche — wěſcze, ta cžorna, kiz tón kichiz kupi — a wěſcze a pohladajče, macz!“ — Lejna taž proſta ſtejſeſche.

„Kħoſeſ, macz! a rajb! A macz, poſlaſtajče: Għoliki, a macz, pomyſlež ſebi“ — jejne woblicżo ſo ſwěcžesche —

„tón sbóžnik nam to wschitko pósćele, dokelž ma naš lubo. Maczi, pomysłcze ſebi!”

Wone ſu hluboke ſac̄ueža człowiskeje wtroby, kotrež džęzo ſapſchijecz njemóže. Hanka ſapſchijecz njemóžeſche, kajka běſche macz džiwna. Wona ležesche na kolenach a plakaſche, kaž móhla ſo jej wtroba ſlamacj.

„Khwilkı Hanka ſ měrom a naſtróžena ſtejſche, potom macz ſa ſuſnu torhaſche: „Maczi, wjeſzelcze ſo tola — wschitko je ſa naju — telko! — Nětk móžemoj ſo najěſcz, niz wérno maczi? Tón Řenjes Jeſuſ je dobrý — jara dobrý! O telko mamoj! Pohladajcze jeno!”

„Tón Řenjes Jeſuſ je dobrý!” ſcheptaſche Lejna, „hamo pſchecžiwo hréſhnikam, kiž ſu na Boha ſabyli.” Ma to džesczu hubu da.

„Hlejče, maczi, nětk ſo ſkónečnje ſobu wjeſzelicze!”

(Słónčenje.)

Wſchelake ſ bliska a ſ daloka.

Wjele džaka a pſchipóſnac̄a ſaſkuži nowy ſlukt khězoroweje prawdoſcze. Khězor je nowy porjad wudželac̄ daſ, po kotrymž móža ſo wojažy na ſwojich pſchedſtajenych wobcežowac̄. Prjedy měſeſche ſo wojaſ, kiž by kſchindu cžerpił, pola feldwebla wobcežowac̄ a tón měſeſche wobcežowanie dale dac̄. Nětk móže ſo wojaſ hnydom pola hetmana a jeli ſo ſo wobcežowanie pſchecžiwo tutemu wobroczi, pola bližſheho wſchischeho offižera wobcežowac̄. Je nadžija ſo na tutym pucžu wjele hrosneho krjudowanja wojaſow bóle na ſwěto pſchiniđe. Budž ſo kóždy podoffižer a offižer nětk prawje na ſedžbu wſac̄. Kaž je ſo ſtaſo, wojaſow po njezlowstiu waschnju bic̄ a drac̄owac̄.

Franzowſojo ſu ſa ſwojeho prezidenta přjedawſcheho ministra muſwolili. Wón rěka Casimir Périer a je ſebi hido přjedy khvalbu ſaſkužil dla ſwojeje prawdoſcze a ſwojeje krutoſcze pſchecžiwo anarchistam. Daj to Bóh, ſo wón jako ſwoju najwjetſchu pſchekluſhnoſc̄ tu pſchipóſnawa, ſwojemu krajej ſnutſkowny a ſwonkowny mér ſdžerzec̄.

Niedželu 17. junija bu w Lipſku-Lindenawje ſozialdemokrat pohrjebany. Kolporteur Taubert. Pſches měru wjele człowiekow, bjes nimi jara wjele žonow a holzow bě ſo k pſchewodženju na haſach a w bliſkosczi kerchowa ſechlo. Po kaſanju ſozialdemokratiskeho nawjedniſta bu jandžel na czelnym woſu prjecz wſatý. Na kerchowje ſtejſche wjele pſchewodžerjow wokoło rowa ſ palazymи zigarami: jedyn czíſhny hamo ſwoju zígaru do rowa. Wjes žaneje ſwiatocžnoſcze bu kaſhcž dele puſhczeny. Tako rowyryjer wěnz, kiž bě ſobu do rowa daty, ſaſo won wſa, naſta ſhromadna hara a hrosne ſwarjenje. Někotre ſłowa buchu rěczane, pſchi kotrychž kaž w ſozialdemokratiskej ludowej ſhromadžiſnje „bravo” woſachu. — A to ſu ludžo, kiž chzedža naš ſbožownych czinic̄ a wérnu frejotu pſchinjefc̄!

Njech je jow hishcze naſpomnijene, ſchtož „ſozialista” nowinh Barlinskich anarchistow piſhaja. Wone dadža ſo tak ſlyſhcež: „My žadamy ſebi czaž proſdnokhodženja a lóſchtow a my nje-měnimy jenož duchoſne lóſchty, ale tež czelné lóſchty. My chzemý valenzpíjerjow ſe ſwěta pſchinjefc̄ a chzemý jich wucžic̄, ſo, hdyž picže wostajic̄ njemóžeſa, dyrbja tola radſcho kraſne wino ſ drohich ſchleñzow picž. My žadamy ſebi wjeſela luboſcze, rejowanja a rjane pucžowanie, nahich człowiekow abo rjanu drastu ſa wſchěch a t. d.” Je jeno njerohymlivje, ſo ſmeđa ſo tajej njehanibitoſcze czíſhcež.

Tón Řenjes je wjetſchi w wſhokosczi.

Bliſko pſchi brjohu morja, hdyž ſo žolmy na ſkaſach lamaja a ſwój ſylny khěrliſh ſpěwaja, leži pohrjebniſchežo; jednore ſu czorne kſhizki, kotrež na rowach ſteja. Hluboka czíſhina wotpočzuje na tym ſamotnym měſeſe, na kotrymž je telko droheho ſhymjenja wěžnoſcze wuſhtho. — Husto wſchak hrimot ſylny a mózny, haj tajki, ſo móhlo człowiekej ſłowo paſmistryst do myſlow pſchinic̄: „Te žolmy w morju ſu wulke a ſhumja hrosnje a derje temu, kiž móže w wjeſolej wérje pſchistajic̄: Tón Řenjes pak je hishcze wjetſchi we wſhokosczi!”

Běſche měrny luboſny džen, rano ſahe, jako tam mlody muž pomoču horje ſtuvaſche, k jenemu rowej pſchistupi a hdyž

běſche wýšoki, běły marmorowy kſhiz ſ róžemi wólkis, ſo pſchi rowje poſhyň.

„Hilža, moja Hilža”, ſcheptaſche wón a hluvoſta ſrudoba jeho wtroby wocži ſe ſylsam napjelni. Pſched lětom, pſched ieniczkim krotkim lětom, kaf běſche wón tehdom tajki ſbožowny był, tajki bohaty, jako běſche ju měl, Hilžu, ſwoju młodu žonu. Mało njeđelj běſhtaj w tej czíchej wjeſzy byloj, ſo byſchtaj ſebi tak połnje ſwojego ſboža wědomnaj byloj a kaf khětſje běchu ſo dny minyſle!

„Waltero”, běſche wona jedyn džen vraſila, jako pſchi brjosej ſtejſchtaſai pſchi njeměrjazym morju. „Waltero, mój ſmój tak ſbožownaj! Hdy pſches naju ſiwiſenje tajke žolmy pſchińdu?” Wón běſche naſtróžený na nju poſladał. „Zenje, ſo nadžijam, Hilža! Kaf na tajke myſle pſchińdjeſch? Prjec̄ ſ nimi, — ja jo njemohl ſiwiſcz!”

Duž běſche wona doſho na njeho hlaſaſa: „A ty by jo tola ſnjeſli, lubowaný, pſchetoz tón Řenjes we wſhokosczi je wjetſchi džli wſchitke morjaze žolmy, — njewertiſh ty to?”

Wón ſo na kóžde ſłowo dopomni, haj jemu běſche, kaž by jený hloſ ſlyſchal a cžejko ſ dychujo w hórkej bohoſczi ſebi ruzy bjes wocži džerzeſche.

Tsi dny po tym běſhtaj pſchi kraſnym ſkónečnym ſwětle won jeloj, daloko won na morjo, wjeſelaj a ſbožownaj kaž džescz i a potom běſche na dobo wichor pſchijchoſ a žolmy běchu ſchumjo ſlodzičku pſchikryle a do hluviny torhnyk. Wonaj drje buſhtaj wumoznenaj, ale Hilža, jeno ſo by wumrjela. O, kaf běſche ſo won běđil a cžerpił!

„Waltero”, běſche wona czíſhe vraſila, „wbohi, lubowaný Waltero, wěſh nětko? Žolmy w morju ſu wulke a ſhumja hrosnje, ale —“ a wona nutruje proſcho na njeho hlaſaſe, a wón měſeſche dale vracic̄, hdyž tež ſe ſylsam a ſ hórkej ſrudobu: „ale tón Řenjes je wjetſchi we wſhokosczi.”

„Wěriſh to nětko, lubowaný?” a dokelž jenož ſiwaſche, dokelž rěčecž njemóžeſche, duž běſche stare, ſbožowne ſmějkotanje jejne woblicžo pſchekražniko a woblednjenej hubje ſcheptaſtej: „Haj, wón je wjetſchi, jemu budž džak!” Potom běſche wužnyła — runje pſched lětom!

A wón? — Wón ruzy ſtylny, hdyž ſebi na to wſchitko myſlesche a jeho wocži ſo wot morjazych žolmow k temu Řenjeſi we wſhokosczi poſběhnyſtej, kiž je ſylny, wulki a mózny a niz jenož jeho rt, ně, tež jeho wtroba proſchesche: „Budžmy ſcjerpliwi w czěknosczi!”

Wſchelake ſ roſpominanju.

Kaž wojažy najlepje w pſchitomnoſczi ſwojeho generaſa wojuja a ſchulerjo ſu najpilniſchi pſchi ſwojich knihach, tak my, hdyž ſmý pſched wocžomaj naſcheho Boha ſiwi, najbóle ſa tym ſtejnym, jemu ſo ſpodobac̄. Cžim huſczischo ſebi teho Řenjeſa wobhladam, cžim bóle pōſnajemy, ſo žana ſlužba ſwjata doſcz ſa tajkeho Boha, ſakiž wón je, bycz njemóže.

* * *

Hreč je huſjeny wuhen, pſchetoz wón pſchego ſwoje twarjenje ſapali.

Lubi Šſerbja a Šſerbowl! ſſladujcze darj ſa Šſerbski Maczicžny Dom a jeho khoſejownju!

„Pomhaj Boh” je wot nětka niz jenož pola knjiesow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedařařných „Šſerb. Nowin” na wſach a w Budyschinje doſtač. Ma ſchtwórcz lěta placzi wón 40 np., jenotliwe czíſla ſo po 4 np. pſchedawaju.